



Metslindude tervisestatistika

Madis Leivits DVM



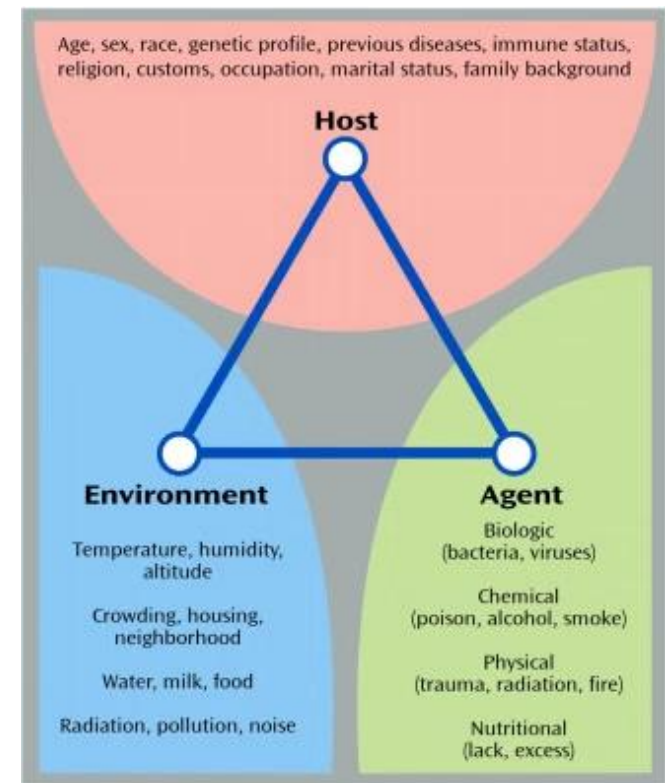
www.emu.ee
Eesti Maaülikool

Estonian University of Life Sciences

Veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut
Institute of Veterinary Medicine and Animal Sciences

Mis on tervis?

- Tervis on füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse heaolu seisund (mitte lihtsalt haiguste puudumine)
 - WHO
- 1. Tervis on looma võime edukalt toime tulla bioloogiliste, sotsiaalsete ja keskkondlike muutujate tulemiga
- 2. Tervist ei saa ainult mõõta puuduvate mõjurite abil vaid rohkem looma ja ökosüsteemi iseloomustavate tunnuste alusel mis mõjutab nende haavatavust ja taastumisvõimet
- 3. Metsloomade tervis ei ole bioloogiline staatus, vaid pigem dünaamiline sotsiaalne kokkulepe mis põhineb inimeste ootustel ja teadmistel
 - Stephen C. 2014. Toward a modernized definition of wildlife health. *J Wildl Dis* 50:427–430

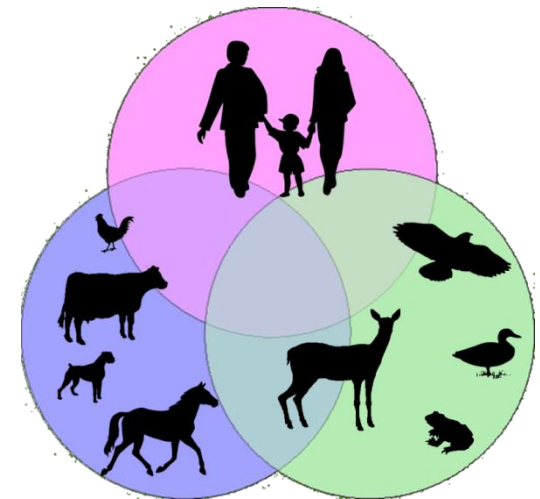
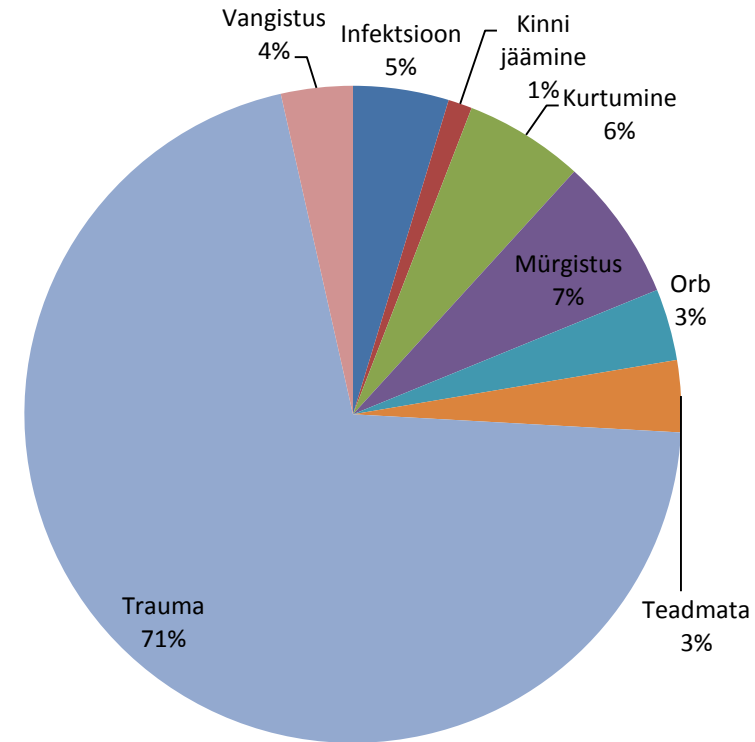


Kliinikusse sattumise põhjused

- Kokkupõrketraumad
 - Klaaspinnad
 - Auto jt. transpordivahendid
 - Infrastruktuurid
- Rünnakud teise loomade poolt
 - Koduloomad
- Lasketraumad
- Orvud või lasterööv
- Mürgistused
- Nakkushaiguste levik (avastamine)

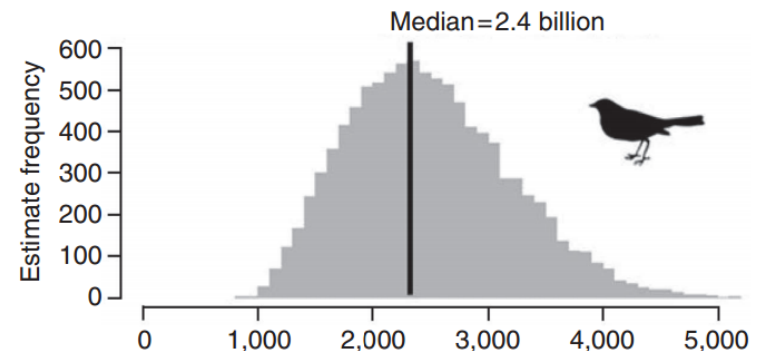
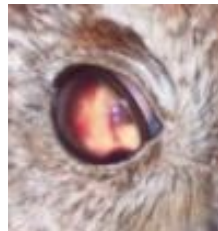
NB! ANTROPOGEENSED põhjused

Põhjused 2016



Tervisehädade iseloom

- Luumurrud ja liigesevigastused
 - Kaarnaluu murd
 - Liigese luksatsioon
- Silmavigastused
 - 1/3 röövlindudest traumapatsientidel
 - 80% kahjustusest silma tagumises kambris
- Sekundaarne infektsioon
 - Saastunud haavad
 - Hammustused kassidelt
 - 80% sureb vaatamata meditsiinilisele abile



Loss SR, *et al.* The impact of free-ranging domestic cats on wildlife of the United States. *Nat Commun.* 2013;4:1396.

Tervisehädade iseloom

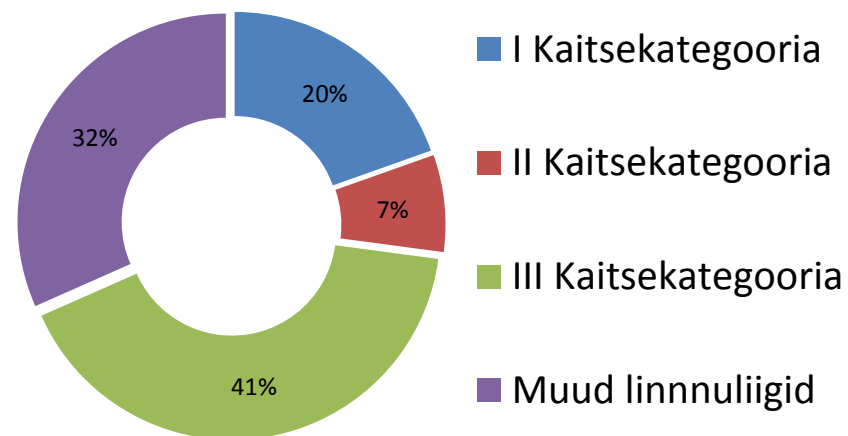
- Orvud või lapserööv
 - Soojus, vedelikud ja siis toit
 - ANTUD JÄRJEKORRAS või SA TAPAD LOOMALAPSE
- Kurtunud loom
 - **EI TOHI SÜÜA ANDA!!**
 - Tavatoidu kasutamisel võivad loomad surra
- Nakkushaigused
 - Kliinilisi haigestumusi harva
 - Kandjad
- Mürgistused
 - Komplitseeritud ja kallid uurida
 - Kiiranalüsaator plii verest määramiseks



Linnud kliinikus

- Linde 88% ja imetajaid 12%
- Top 5 linnuliiki
 - Merikotkas, hiireviu, piiritaja, herilasviu, Kanakull

Linnuliigid KK alusel 2011-2016

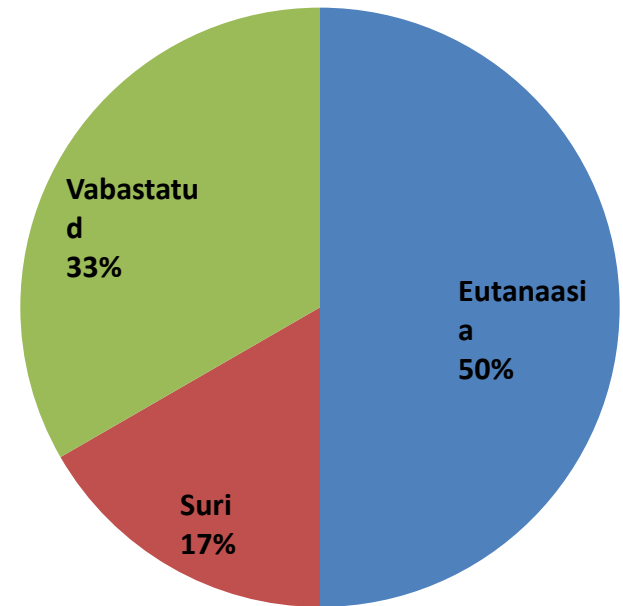


	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Kokku
I Kaitsekategooria	2	8	4	13	19	19	65
II Kaitsekategooria		6	1	2	8	8	25
III Kaitsekategooria	12	20	12	24	24	45	137
Muud linnuliigid	2	15	13	20	28	27	105
Kokku	16	49	30	59	79	99	332

Ravi tulemlikus

- Nõuded vabastatavale loomale
 - On tervenenu
 - On võimeline kiskjate eest pääsema
 - On võimeline leidma toitu loodusest
 - Käitub liigile omaselt ja on pelglik inimeste ja teiste koduloomade suhtes
- Piirangud ravile/vabastamisele
 - Vigastused I või/ja II varbale röövlindudel
 - Silmavigastused lindudel
 - Suledefektid kakulistel
 - Liigi/isendi individuaalne käitumine
 - Jne...

Tulemused



Ekspertiisid

- Surmapõhjus
- Salaküttimine
- Loodusest eemaldamine/
isendi kahjustamine
- Kanakullid,
väikepistrikud,
väike-konnakotkad,
merikotkad,
hiireviud,
herilasviud jt. liigid



Uuringud

- Bioloogilise materjali kogumine patsientidelt
 - Vereproovid
 - Koeproovid eutaneeritud ja surnud patsientidelt
- Merikotka surmapõhjused
- Rodentitsiidid ja ravimijäägid (MSPVA) röövlindudes
- Jt. vastavalt võimalustele



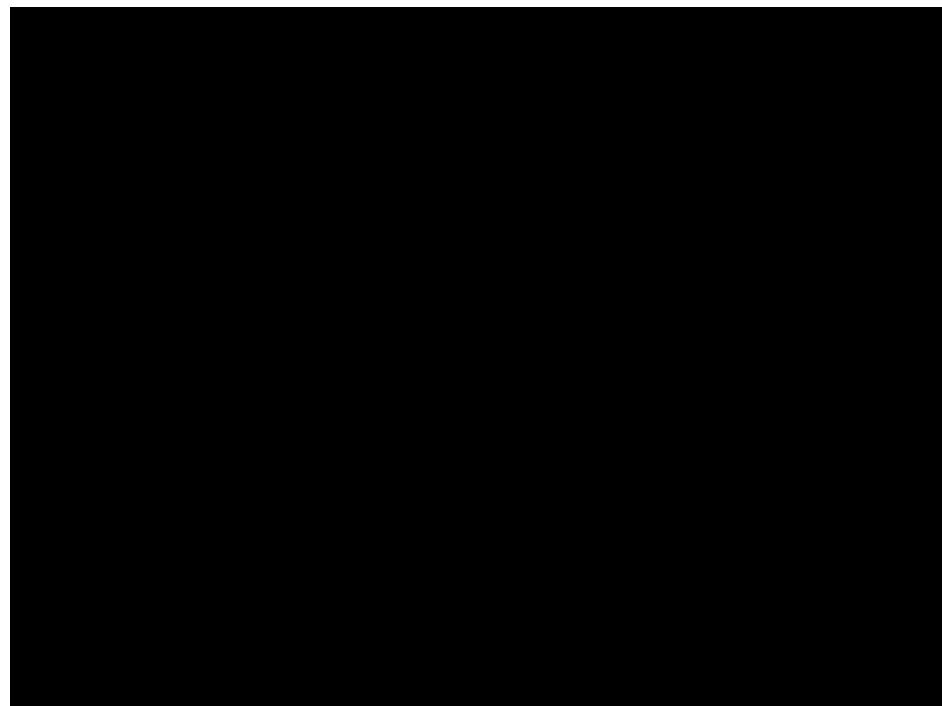
Surma põhjused merikotkal

- Tõusev trend - aasta aastalt rohkem haigeid ja surnud merikotkaid
- Alates 2013 aastast oleme kogunud surnud merikotkaid (tänapäevase seisuga 50+ kotkast) surmapõhjuste uurimiseks



Surma põhjused merikotkal

Pliimürgistus oluline haigestumus ja surmapõhjus, samuti eetiline probleem
Salaküttimine oluline probleem – kullisõjad jätkuvad



Surma põhjus	Nr. kotkaid	Protse nt
Plii mürgistus	15	52%
Trauma, projektiil (lask)	5	17%
Trauma, kokkupõrge (transport)	3	10%
Trauma, infrastruktuur (tuulegeneraator)	1	3%
Trauma, põhjus teadmata	2	7%
Muud mürgistused	2	7%
Teadmata põhjus	1	3%
Kokku	29	100%

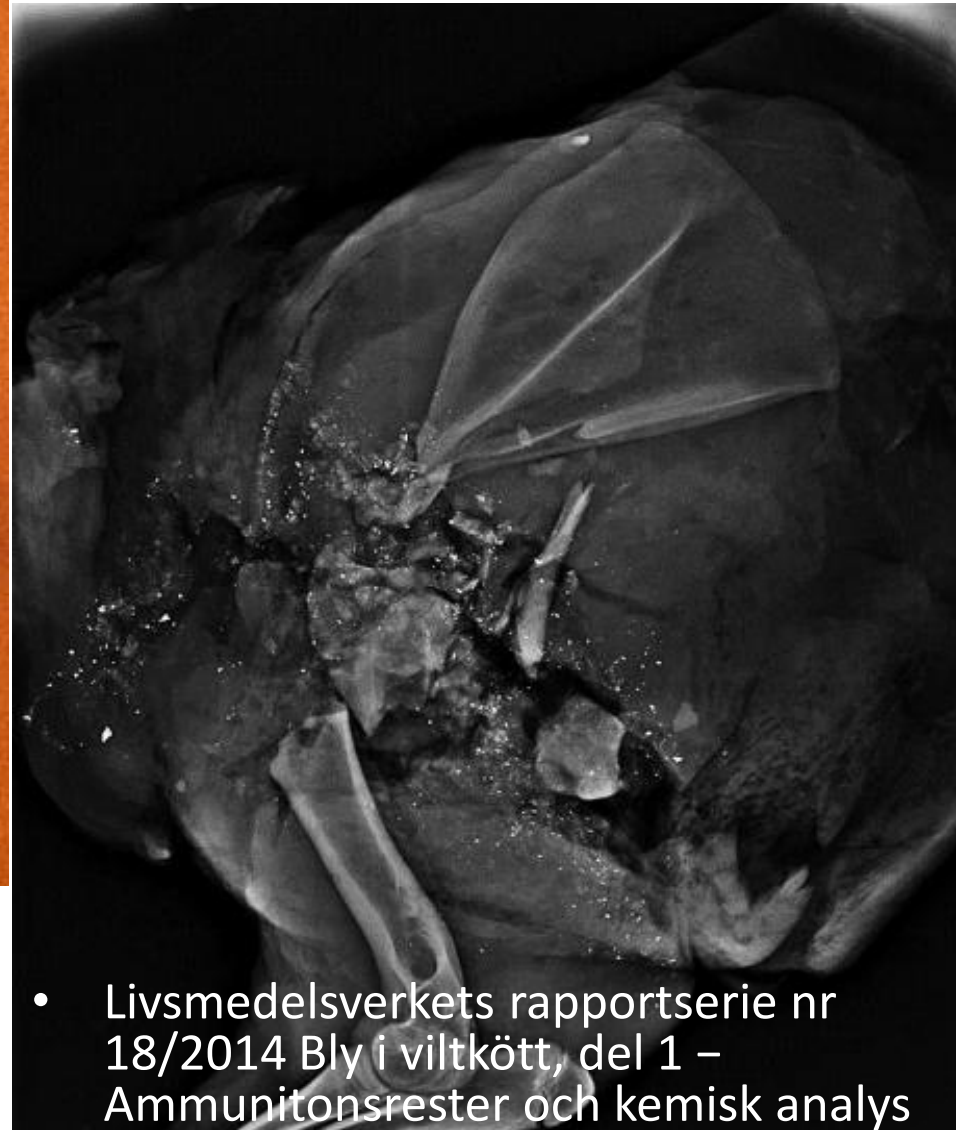
Ohtlik kõigile elusorganismidele

Tervise ja heaolurisk



Plii sisuga
poolmantelkuul koos
fragmentidega peale
pehmete kudede läbimist

Vask-kuul
jahipidamiseks peale
pehmete kudede
läbimist



- Livsmedelsverkets rapportserie nr 18/2014 Bly i viltkött, del 1 – Ammunitionsrester och kemisk analys

Täna
tähelepanu
eest!

Küsimuste korral pöörduda

Dr. Madis Leivits

mleivits@gmail.com



